

Nem úgy van már, mint régen volt...

Külsőségeiben talán a legsikeresebb, de végső eredményében a legszerencsétlenebb nagy gyülekezete volt az amerikai magyarságnak a Buffaloi Nemzetgyűlés, amelynek az eredete szinte magában hordta az igyekezet végső bukását.

Az Amerikai Magyar Népszava, amely a Horthy rezsim alatt néha sikerrel, többször kevesebb sikerrel vagy siker nélkül, a legszorosabb összeköttetést kereste a magyar kormányval, s néha annak az anyagi támogatását is élvezte, egy szép napon azzal lepte meg a magyarságot, hogy Josika Herczeget vezérré ütötte.

Josika Herczeg jómódu nőt vett feleségül, s címet keresett a jómódhoz, s ezt a címet és aktivitást, mint az amerikai magyarság vezére kívánta élvezni.

Az akkoriban majdnem mindig anyagi bajokkal küzdő napilapnál tekintélyes anyagi érdekeltséget vállalt s ezt elegendő jogcímnek tartották.

Ez az önkinevezés, amely nagyrészt magyar politikai függvényé akarta tenni az amerikai magyarságot, sem Cherna Endrének, a Szabadság és több németlap kiadójának, sem az inkább a Szabadsággal egyetértő hetilapoknak nem tetszett, s Nemzetgyűlést hirdettek.

Nem csak a két lap rivalitása volt az indítványozott gyűlésnek a rugója.

Akik a gyűlést egybe hívták, azok igazán és őszintén azt akarták, hogy legyen végre egy olyan szervezetünk, amely minden magyart magához ölelhet, s ne csupán a Népszava udvartartása képviseljen bennünket. Ezt be is bizonyították, mikor annak utolsó napján Josika Herczeg megjelent, s váratlanul egy baráti gesztussal elnökké ütötték.

Addig azonban keserű harc folyt a két tábor közt, ami a Nemzetgyűlésnek sokat nem ártott, mert talán az hozott oda annyi magyart, annyi intézményt, egyület és egyház vezetőjét, mint amennyi talán sem azelőtt, sem azóta nem jelent meg ilyen összejövetelel, s a legtöbben a költségüket maguk fizették.

A Népszava álláspontját a gyűlés előtt teljesen lehengerelték a többi újságok, úgy hogy Josika Herczeg szükségesnek tartotta eljönni, mert nyilvánvaló volt, hogy a Népszava önálló akciója meddő lett.

Bár a nemzetgyűlést a lapszerkesztők hívták egybe, azon böles és ritka önmérséklettel szerepet nem kívántak maguknak, s talán ez tette a gyűlést impozánssá és bensőséggé.

Annnyira átértékelték, hogy akik ott voltak, mind az amerikai magyarság egységét akarták, hogy régi ellenfelek, sőt ellenségek barátságosan tárgyaltak egymással, s ha voltak is viták a határozatok felett, azok soha nem terelődtek a nálunk annyira megszokott személyi terekre.

Sok lelkipásztor volt jelen, képviselve volt minden felekezet, s egymással és egymás véleményével szemben a legnagyobb türelmet és megértést mutattak.

Konzervatív, sőt mondjuk reakciós magyarok barátságot kötöttek a sajtó képviselőinek legliberálisabb szárnyával, s igazán el lehet mondani, hogy a kommunisták és szocialisták képviselőin kívül ott volt mindenki, aki számot tevő egyén volt Amerikában.

Érthető, hogy a gyűlés szép és impozáns volt, hogy onnan a legszebb reményekkel távozott mindenki, s bizton hittük, hogy Josika elnöklete és Tarnóczy titkári minőségben való vezetése mellett végre létre jön az a szervezet, amit évtizedeken várt az amerikai magyarság.

Gondoskodtak a legszebb határozatokról, csak egyet felejtettek el, bár e sorok írója Kende Gézával együtt azt erősen sürgette, munkaprogramot adni a titkárnak.

Mi ketten azt ajánlottuk sajtókörökben, mert a háttérből természetesen a gyűlés összehívói voltak a legerősebben aktívak, hogy azonnal irodát kell nyitni, lehetőleg Washingtonban, azt azonban akkor nagyon merész dolognak, megvalósíthatatlan álomnak tartották.

De vagy maga a Nemzetgyűlés vagy az akkor választott igazgatóság felhatalmazta a titkár, hogy lépjen érintkezésbe a Külföldi Magyarok Szövetségével, amely akkor még nem volt hivatalos propaganda intézmény, s ebből a célból utazzék Magyarországra.

Tarnóczy hosszú távolléte alatt természetesen semmi nem történt, a tervezett egyesület szervezése körül, Josika Herczeg az elnöki tisztséget levélpapírral céljára, az amerikai körökben vélt presztizsének kiépítésére használta, s mert a szervezkedés nem New Yorkból indult ki, a körülötte levő emberek szívesen vették, hogy a Buffalóban alakított és nagy reményekre jogosított szervezet a csirájában elsovadt.

Mikor Tarnóczy visszaérkezett, már képtelen volt feltámasztani az oszlásnak indult intézményt.

Igy a buffaloi nagy igyekezetből csak egy nagy család és egy szép emlék maradt azoknak, akik azon részt vettek, s ha volt más eredmény is, azt csak abban találhatjuk, hogy ott addig egymást nem ismerő magyarok közül sokan barátságot kötöttek.

Nem is mert azután senki az "összmagyarság" gondolatával foglalkozni egészen addig, amíg Msgr. Naggyal együtt rá nem birtunk száz derék detroitai magyar embert, hogy megrendezzük azt a "Táborozást," amely végre a ma is működő Amerikai Magyar Szövetséget évtizedes tétlenségéből életre hívta.

Hitler Márton